

Onsdagen den 8 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 30 och 31 Januari samt för den 1 Februari.

§ 2.

Herr Talmannen hemställde, huruvida Kammaren, i enlighet med hvad Herrar Talmän vid hållet talmanssammanträde öfverenskommit att för Kamrarne föreslå, ville besluta om anställande af här nedan omfördä val sålunda, att i sammanträdet:

Lördagen den 11 Februari skulle utses två revisorer och två revisorssuppleanter för ej mindre Riksbankens diskontkontor än jemväl för hvar och ett af Riksbankens lånekontor i orterna;

samt i sammanträdet:

Onsdagen den 15 Februari skulle väljas sex revisorer jemte tre revisorssuppleanter, för granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning.

Detta förslag bje af Kammaren bifallet.

§ 3.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Stats-Utskottets memorial N:o 1, med den till Riksdagen af fullmäktige i Riksgälds-kontoret afgifna berättelse.

§ 4.

Vidare förekom till behandling Stats-Utskottets memorial N:o 2, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion om indragning af kronofogdetjensterna m. m.

Härvid anförde

Herr Grefve Posse: Inom Stats-Utskottet voro meningarne mycket delade, huruvida denna motion skulle af Utskottet behandlas eller förvisas till tillfälligt Utskott. Frågan afgjordes genom votering, hvilken utföll så, att Utskottet beslöt att till Kammaren återlemna motionen jemte anmälan, att Utskottet ansåg ifrågavarande ärendet icke tillhöra dess befattning. För min enskilda del anser jag, att återremisser från Utskott helst

böra undvikas, synnerligen i ett fall sådant som detta, då motionen i fråga är af beskaffenhet att kunna och böra behandlas af Stats-Utskottet. Då frågan sistlidne gårdag förevar i Talmanskonklaven, voro dess medlemmar ense om att förevarande motion borde af Stats-Utskottet behandlas och jag får därför anhålla, att Kammaren dit ville återremittera densamma.

Herr Carl Ifvarsson: Då jag reserverat mig mot Utskottets beslut, synes deraf, att jag icke med min röst bidragit till ifrågavarande motions återremitterande till Kammaren. Såsom skäl till min reservation vill jag nu anföra, dels att motionen innehåller ett bestämdt yrkande om kronofogdetjennsternas indragning — en åtgärd, som icke obetydligt skulle inverka på statsregleringen — och derföre icke gerna kan skiljas från Stats-Utskottets behandling, dels ock att jag, i likhet med Grefve Posse, anser att ett Utskott icke onödigtvis bör besvara med återremisser af motioner, som äro af beskaffenhet att de *kunna* behandlas af Utskottet, äfven om det, strängt taget, kunde anses tvetydigt, om de skulle falla inom dess område. Med denna motion är dock detta icke förhållandet, ty den kan icke gerna behandlas annorstädes än inom Stats-Utskottet. På dessa skäl och jemväl med anledning deraf att, såsom grefve Posse nämnde, Talmanskonklaven enhälligt ansett, att Stats-Utskottet borde behandla ifrågavarande motionen, får jag förena mig med grefve Posse och yrka, att motionen måtte till Utskottet återremitteras.

Efter det öfverläggningen förklarats slutad, beslöt Kammaren, under förklarande att Kammaren fortfarande ansåge den i detta memorial omförmälda motion tillhöra Stats-Utskottets handläggning, till bemälda Utskott återvisa ifrågavarande motion.

§ 5.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets memorial N:o 3, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion i fråga om vissa ändringar i afgifterna för persontrafiken å statens jernvägar.

Ordet begärdes af

Herr Carl Ifvarsson: Jag har reserverat mig mot Utskottets beslut äfven i denna fråga, dock icke i allo af samma skäl, som föranledde min reservation mot Utskottets hemställan under N:o 2. Ifrågavarande motionen är nemligen af sådan beskaffenhet, att det är svårt att säga, om den skall tillhöra Stats-Utskottets eller tillfälligt Utskotts behandling. Jag anser att, då jernvägstrafikmedlen ingå till statsverket, bör en motion, som ifrågasätter en ändring i taxan och således i statsverkets inkomster, kunna behandlas af Stats-Utskottet, men å andra sidan kan man säga, att motionären endast föreslagit en underdånig skrivelse, och i så fall torde motionen i formelt hänseende närma sig dem, som skola remitteras till tillfälligt Utskott.

Anledningen till min reservation har varit den, att jag trott, att Stats-Utskottet mycket väl kunnat behandla denna motion och således

icke bort återlemna den och onödigtvis besvära Kammaren med återremiss. Jag vill dock icke framställa något bestämdt yrkande, helst inom Talmanskonklaven meningarne i frågan voro delade, och jag har anledning antaga att Första Kammaren delar Stats-Utskottets åsigt. Det torde därför vara bäst att handla på samma sätt och icke onödigtvis intrassla frågan, hvilket kunde hafva till följd densammas pröfning af Konstitutions-Utskottet.

Herr Grefve Posse: I detta fall tror jag, att Stats-Utskottet handlat fullkomligt riktigt, ty motionen innehåller endast upplysningar om de fördelar, som skulle vinnas genom en ändring i trafiktaxan och hemställer med anledning deraf om en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Den innehåller således icke något yrkande om ändring i trafiktaxan, och äfven om så vore förhållandet, betviflar jag att motionen kunde höra under Stats-Utskottets behandling. Jag anhåller därför, att Kammaren ville godkänna Stats-Utskottets åsigt och hänvisa motionen till tillfälligt Utskott.

Herr Liss Olof Larsson: Jemte det jag instämmer med Grefve Posse, vill jag tillägga ett annat skäl för Stats-Utskottet att återlemna ifrågavarande motion. Vid de fyra nästföregående riksdagarne har inom denna Kammare motion varit väckt om förändring i trafiktaxorna å statens jernvägar; dessa motioner hafva alltid blifvit remitterade till och behandlade af tillfälligt Utskott. Konsekvensen fordrar därför, att motionen i fråga behandlas af tillfälligt Utskott, dit jag anhåller att den måtte blifva remitterad, på samma gång jag yrkar bifall till Stats-Utskottets åtgärd att återlemna motionen till Kammaren.

Öfverläggningen var slutad. Med godkännande af Utskottets åtgärd, att återlemna motionen beslöt Kammaren att hänvisa densamma till handläggning af Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 6.

Slutligen föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 2, i anledning af erhållen remiss af motion, angående sådan ändring i gällande lagar, att underlåtenhet att begagna dop och nattvard icke må medföra förlust eller hinder i verldsligt hänseende.

Herr Uhr: Ett gammalt ordspråk säger: "det finnes intet ondt, som icke är godt för något", och detta ordspråk besannar sig nu, ty derigenom att Lag-Utskottet har återlemnat min motion, har jag kommit i tillfälle att lemna upplysning om det misstag, som åtskilliga tidningsreferenter begått, då de påstått att jag väckt motion om ändring i 16 § Regeringsformen. Detta är dock ingalunda förhållandet, ty den, som läser min motion, finner klart att jag föreslagit upphäfvande af alla de lagstadganden, som lägga hinder i vägen, för att 16 § Regeringsformen skall kunna rätt tillämpas i stället för att, såsom nu är förhållandet, vara en död bokstaf. Detta åsyftar min motion och alldeles icke någon ändring i nämnda paragraf.

Utskottet har sagt, att jag i min motion sammanblandat flera mål af olika beskaffenhet. Det kan jag ej finna, ty ämnet är ett, fast jag begärt upphäfvande af flera olika stadgar. Jag är dock villig medgifva att en del af min motion är af beskaffenhet att tillhöra Lag-Utskottet, och att en annan del åter bör behandlas ensamt af Konstitutions-Utskottet. Jag hade trott, att Lag-Utskottet skulle hafva uttagit och behandlat Utskottet tillhörande delar af motionen, men då så icke skett, vill jag begära Kammarrens tillstånd att särskilja de delar, som tillhöra de olika Utskotten, hvarefter hinder för Utskotten icke borde finnas att behandla de dem tillhörande delar af motionen.

Herr Asker: De skäl, Lag-Utskottet anført för återlemnandet af förevarande motion, synas mig icke fullt giltiga eller antagliga. Det ena skälet är, att motionen jemväl åsyftade förändring af grundlag. Om så är förhållandet, hvilket jag icke vill bestrida, kan jag dock icke finna annat, än att Utskottet varit oförhindradt att till behandling upptaga motionen i öfriga delar. Vidare har Utskottet — ehuru endast i förbigående — såsom skäl anført, att motionären skulle hafva sammanblandat flera mål af olika beskaffenhet. Jag kan icke finna detta, ty ämnet är *ett*, men motionären har uppställt särskilda alternativ för vinnande af sitt syftemål med motionen.

Om motionen blifvit hänvisad, i stället för till Lag-Utskottet, till Konstitutions-Utskottet, så hade detta Utskott, på samma skäl som nu af Lag-Utskottet blifvit anförda, kunnat återlemna densamma. För min del tror jag, att motionen i hufvudsakliga delar tillhör Lag-Utskottet och får derföre yrka, att densamma varder till Utskottet återremitterad.

Herr Ribbing: Motionären har, såsom hans motion sidan 25 utvisar, i densamma framställt två särskilda förslag till ändringar i vissa gällande lagstadganden, det ena förslaget mera vidsträckt och det andra något inskränktare; men han har icke framlagt dessa förslag såsom alternativa, utan det vidsträcktare innefattar i sjelfva verket hans åsigt och yrkande, hvarefter han tillägger, att, *om* detta icke skulle i sin fulla utsträckning vinna bifall, *då* åtminstone det inskränktare förslaget måtte varda antaget. Det torde sålunda vid en noggrannare genomläsning af motionen blifva tydligt, att, innan man kan öfvergå till en pröfning af det sednare förslaget, man måste hafva afgjort eller fattat beslut i afseende å det vidsträcktare förslaget, som utgör motionärens i främsta rummet framställda yrkande. Lag-Utskottet har, då det beslöt sig för att återlemna motionen, ansett, att å dess sida sålunda fordrats först och främst ett utlåtande angående det vidsträcktare förslaget, innan det kunde ingå i pröfning af det inskränktare; men just detta vidsträcktare förslag är det som Lag-Utskottet ansett icke ligga inom dess befogenhet att pröfva, emedan, såsom till och med motionären sjelf otvifvelaktigt skall finna, pröfning af hans förslag tillika innebär pröfning af huruvida stadganden i *grundlagen* skola förändras eller qvarstå beträffande vissa inskränknin- gar i medborgerliga rättigheter, eller, såsom motionären benämner dem, "förlust eller hinder i verldsligt afseende," för den som icke tillhör den rena Evangeliska bekännelsen. Det synes nemligen af motiverna i motio-

närens framställning, att uttrycket "förlust eller hinder i verldsligt afseende" af honom fattas så vidsträckt, att *hvarje* hinder i allt hvad som kan medföra en loflig vinst eller finansiell fördel räknas dit. Såsom exempel på hvad han med nämnda uttryck, sålunda ock med sitt yrkande, afser, har han nemligen anfört äktenskapet, då deraf, såsom han anmärker, stor inkomst eller förlust kan härflyta. Men vid sådant förhållande kan och måste ju detta uttryck gälla om de flesta medborgerliga rättigheter, t. ex. rättigheten att blifva riksdagsman i Andra Kammaren, eller att erhålla vissa af staten affönade embeten, för hvilka rättigheters åtnjutande såsom vilkor är stadgad bekännelse af den rena evangeliska läran. Hvad som åter menas med den rena evangeliska läran, det definieras i Regeringsformens 2 §, der det heter, att den skall vara öfverensstämmande med den oförändrade Augsburgiska bekännelsen; och i Augsburgiska bekännelsen stå — om jag icke missminner mig — i 5, 7 och 13 punkterna dopet och nattvardens begagnande såsom hufvudstycken af den evangeliska läran. Det vill sålunda synas temligen otvifvelaktigt, att behandlingen af denna motion innebär äfven behandling af ett grundlagsändringsförslag.

Den siste talaren anmärkte, att motionen "till aldra största delen" dock syftar på ändring i civil- och kyrkolag. Denna anmärkning har Utskottet äfven föreställt sig såsom möjlig och derföre, såsom den ärade talaren uttryckte sig, i förbigående erinrat om stadgandet i 55 § Riksdagsordningen, som innehåller förbud mot sammanförandet af olika mål i en skrift.

Samme ärade talare påstod vidare, att ifrågavarande motion icke innefattar mål af olika beskaffenhet. Det måste jag dock bestrida: nemligen när uttrycket, såsom här är nödvändigt, tages i formelt juridiskt och således äfven riksdaglig bemärkelse. Ty såvida frågor om ändring i grundlag skola behandlas af *ett* Utskott, om ändring i civillag af ett annat och i ekonomiska författningar af ett tredje, så äro i riksdaglig mening förslag om ändring i dessa tre olika slags lagar "mål af olika beskaffenhet".

På de grunder jag nu aufört hemställer jag, att Kammaren måtte bifalla Lag-Utskottets yrkande, och får i öfrigt erinra om hvad den ärade motionären sjelf föreslagit, och hvilket efter min tanke äfven är det rätta, om hans motion skall komma under laga behandling, nemligen att motionen sönderdelas så, att derur uteslutes hvad som icke tillhör Lag-Utskottets behandling, hvarefter intet hinder synes möta att remittera motionen i återstående delar tillbaka till Lag-Utskottet, såvida Kammaren här till lemnar sitt bifall.

Herr Grefve Sparre: Då jag anmälde mig, var det mig obekant, att den siste talaren redan begärt ordet. Jag skulle eljest hafva tegat. Men då jag nu har fått ordet, må det tillåtas mig att nämna, att, sedan motionären numera sjelf förklarar, det han återtager den del af sin motion, som angår förändring i grundlagen, och sålunda af motionen icke återstår annat än hvad som rörer näringslagarne och stadgandena om äktenskapet, intet hinder synes möta för att remittera motionen tillbaka till Lag-Utskottet. Det torde sålunda icke vara skäl att vidare förlänga diskussionen öfver detta ämne. *Det* endast ber jag att, i anledning af

den ärade representantens från Gefle yttrande, få erinra, att nemligen om ett Utskott, dit man remitterat en motion, omfattande flera med hvarandra olikartade ämnen, skulle ega rätt att behålla motionen och upptaga till behandling den del af dess innehåll, som det tillkommer *det* Utskottet att pröfva, men alldeles hoppa öfver återstoden, stadgandet i 55 § Regeringsformen ju blir helt och hållet ändamålslost. På det viset skulle det kunna blifva möjligt för ett Utskott att delvis qväfva en motion, som, jemte annat, äfven omfattar ämnen, hvilkas behandling icke tillhör det Utskott, dit motionen remitterats. Men det kan väl aldrig vara rätt att tolka nämnda 55 § så, att det skulle ligga i ett Utskotts makt att döda en motion genom att icke upptaga densamma till behandling, utan den rätta tolkningen af paragrafen torde väl obestriddigen vara den, som Lag-Utskottet nu tillämpat, att nemligen återlemna motionen, för att få skildt emellan hvad som hör till det ena eller andra Utskottets behandling, innan Utskottet ingår i pröfning af hvad det tillhör i motionen.

Efter motionärens nu afgifna förklaring torde emellertid, såsom jag redan haft äran nämna, ej annat vara att göra än återremittera ifrågasvarande motion till Lag-Utskottet.

Herr Carl Ifvarsson: Jag ber endast att få upplysa, att förevarande fråga. då den förekom hos Talmanskonferensen vid gårdagens sammanträde, derstädes ansågs tillhöra Lag-Utskottets behandling, äfven om motionären icke skulle hafva återkallat den del af sitt förslag, som möjligen skulle kunna syfta på en grundlagsändring. Man ansåg nemligen der, att det icke var så alldeles klart, huruvida motionen åsyftade förändring i *grundlagen*, men att den deremot tydligen åsyftade förändring i *kyrkolagen*; och att sådant tillhör Lag-Utskottet att pröfva, är otvifvelaktigt. Då nu dessutom motionären förklarar, att han icke påyrkar behandling af den del af motionen, som möjligen kan anses såsom förslag till grundlagsändring, så torde det väl vara temligen klart, att intet annat Utskott lagligen kan behandla motionen än Lag-Utskottet. På grund häraf yrkar jag, att motionen till detta Utskott återremitteras.

Herr Asker: Då Lag-Utskottets ordförande nu medgifvit, att motionen hör af samma Utskott till behandling upptagas, läser frågan härom snart kunna till ömsesidig belåtenhet afgöras. Genom ett sådant beslut torde ock få anses undanröjd en värd talares åsigt att motionen borde tillhöra Konstitutions-Utskottet. Den principala vikt, som den ärade talaren tillagt motionen i hvad den kunde åsyfta en grundlagsförändring, synes mig vara af mindre betydighet, om grundlagen lemnas ovidrörd och motionen endast upptages till behandling, för så vidt ämnet faller inom Lag-Utskottets pröfningsrätt. Det skulle till och med kunna ifrågasättas, med afseende å motionens omfattning äfven under detta förbehåll, om icke frågans tyngdpunkt just på detta sätt kommer att af Utskottet tagas i öfvervägande.

En annan värd talare har sagt, att motionen innehåller mål af olika beskaffenhet, hvilka enligt grundlagens föreskrift icke må med hvarandra sammanblandas. Om man dock behagar läsa rubriken till motionen, der det heter, att densamma afser sådana förändringar i gällande kyrkolag,

att underlåtenhet att begagna dop och nattvard icke må medföra förlust eller hinder i verldsligt afseende, så hemställer jag, om man skäligen kan säga, att detta är mål af olika beskaffenhet. Ämnet för motionen är otvifvelaktigt *ett*, men det kan sönderfalla i flera särskilda delar. När nu detta ärende en gång blifvit öfverlemnadt till Lag-Utskottet, torde till och med kunna, betviflas, om Utskottet egt befogenhet att sätta sig till doms öfver Talmannens och Kammarens sålunda redan uttalade åsigt. Jag kan för min del icke finna, att Utskottet haft annat att göra än ur motionen afskilja hvad som icke kunde komma under Utskottets pröfning och derefter åt öfriga delar deraf egna den behandling och deröfver lemna den utredning, som med grundlagen öfverensstämmer.

Herr Carlén: Jag ber endast att få fästa uppmärksamheten derpå, att sedan flere talare yrkat, att Lag-Utskottets ifrågavarande betänkande måtte ogillas och motionen till Utskottet återremitteras, herrarne genom att lemna bifall till ett sådant yrkande skulle komma att handla mot motionärens egen nu uttalade önskan. Han har nemligen förklarat sig vilja ur motionen afskilja hvad som kunde anses såsom förslag till ändring i grundlag. Vid sådant förhållande hemställer jag, om icke herrarne skulle finna lämpligt att gå motionärens önskan till mötes och medgifva, att det till grundlagsändring hänförliga afskiljes från motionens öfriga innehåll, och att detta sednare återremitteras till Lag-Utskottet för grundlagsenlig behandling.

Inom Utskottet var jag af skiljaktig mening i detta ärende väl icke i det hufvudsakliga resonementet, men i den fråga, som Herr Carl Ifvarsson nyss vidrört. Motionären hade nemligen i motionen uttalat såsom sin åsigt, att Utskottet borde "klargöra" hvad en motionär afser. Jag sökte att gå denna motionärens önskan till mötes och tyckte mig dervid finna att han icke egentligen afsåg ändring i grundlag. Men sedan nu motionären, som bäst bör kunna tolka innehållet af motionen, sjelf förklarar, att den verkliga åsyftade äfven grundlagsändring, kan motionen, efter mitt förmenande, icke i sin helhet återremitteras till Lag-Utskottet.

Med afseende å hvad man här yttrat om 55 § Regeringsformen, som förbjuder inblandandet af flera ämnen i en och samma motion, tror jag det icke är Lag-Utskottet det tillkommer att afgöra, om en sådan motion icke bör komma under pröfning. I min tanke är det endast Kammaren, som är berättigad att derom döma vid ifrågasatt remiss af motionen. Har Kammaren, utan afseende å sammanblandningen, öfverlemnadt motionen till ett Utskott, läser icke Utskottet ega rätt att sätta sig till doms och kufva denna åtgärd. Ett annat förhållande blir dock, när de olika ämnena äro af den beskaffenhet, att det ena bör tillhöra Konstitutions- och det andra Lag-Utskottets åtgärd. såsom i förevarande fall. Då skulle Lag-Utskottet hafva illa förfarit och gjort orätt såväl emot motionären som emot den fråga han väckt, derest icke Utskottet återsändt motionen, med tillkännagifvande att det icke kunde behandla den i dess helhet, isynnerhet då frågan i främsta rummet afser en ändring i grundlagen och först i sednare rummet, eller såsom ett sekundärt alternativ, ändring i civil- och näringslagar. Det är nemligen gifvet, att Utskottet icke kunde ingå i pröfning

af dessa sednare frågor förr, än den förra blifvit behandlad; och beträffande den kunde Lag-Utskottet icke gifva något tillstyrkande utlåtande, emedan Lag-Utskottet icke eger att inlåta sig i behandling af grundlagsfrågor. Detta hinder förfaller nu emellertid, när motionären återkallar den del af sitt förslag, som rör grundlag, och endast den återstående delen återremitteras till Lag-Utskottet, fastän äfven den delen ej är affattad i enlighet med 55 § Regeringsformen, men då Kammaren redan en gång remitterat motionen till Utskottet, fastän den sammanfört flera ämnen, torde sammanblandningen i och för sig numera ej utgöra giltiga skäl att ej nu medgifva återremiss.

Herr Uhr: Jag har begärt ordet, endast för att upplysa den siste talaren, att han helt och hållet missuppfattat mina ord. Han nämnde, det jag *önskade*, att från mitt förslag skulle afskiljas hvad som möjligen icke kunde vara föremål för Lag-Utskottets pröfning. Det har jag aldrig sagt, utan mitt yttrande var, att, om ett sådant fränkiljande af Kammarren ansåges nödigt, så vore jag äfven villig att sjelf göra det.

Öfverläggningen förklarades slutad. Kammaren, som vidhöll sin åsigt derom, att den i detta memorial omförmälda motion tillhörde Lag-Utskottets handläggning, beslöt att till Utskottet återförvisa samma motion.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes Lag-Utskottets utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om förmånsrätt för kommunalutskylder för fast egendom.

§ 8.

Herr *Rylander* erhöll ledighet från riksdagsgöromålen under 6 dagar, räknade från den 9 Februari.

§ 9.

Herr Talmannen tillkännagaf, att enligt inlemnadt läkarebetyg vore Herr *H. Vult von Steijern* af sjukdom hindrad att för den närmaste tiden deltaga i Kammarrens förhandlingar.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag rörande de beslut, som i detta sammanträde blifvit fattade.

Kammarrens ledamöter åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem
H. Husberg.